نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی
دوره هشتم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۳، صفحات ۱۳۹ تا ۱۴۰

مستند حمایت‌طلبی

الزامات ارزشی نقشه جامع علمی کشور*

مقام معظم رهبری فرموده‌اند: «اسلام ما را به علم نافع فرا می‌خواند، ...»، نقشه جامع علمی کشور، باید سندی مبتنی بر شالوده‌های اعتقادی و تربیتی اسلامی، متضمن تربیت نیروهای انسانی متدیّن، معتقد، متبحّر و پاسخگو به نیازهای حال و آینده همه ابعاد سلامت جامعه، به ویژه ارتقای سلامت و پیشگیری از بیماری‌ها و تهدیدکننده‌های سلامت باشد. ارزش‌های حاکم بر نقشه، اعتقادات اسلامی هستند که باید در تمامی فرایندهای سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی، تدوین، اجرا و ارزشیابی، برجسته و ادغام یافته باشند.

الزامات ارزشی در بازنگری و تدوین نقشه جامع علمی

- لازم است در زیربنا و همه ارکان و شئون نقشه جامع علمی، مسائل اعتقادی و ارزش‌های اخلاقی، رفتاری، حرفه‌ای و اجتماعی اسلامی حاکم باشد. این مهم باید در تمام بندها و اجزاء سند تسرّی و ادغام یافته باشد و فقط به ذکر ارزش‌ها در مقدمه سند اکتفا نشود. در تربیت، توانمندسازی و بکارگیری نیروی انسانی، پرورش انسان‌های مستعد، متّقی، عالم، مسئولیت‌پذیر، خودباور، و توانمند در تولید و ارتقاء علوم نافع، و فناوری‌ها و نوآوری‌های مطلوب و مناسب، و منطبق با نیازهای جامعه، تصریح و التزام به آنها تاکید شود.
- جامع‌ترین و واجب‌ترین راهبرد (راهبرد کلان ۱) و اقدامات ذیل آن به ارزش‌های انسانی و اسلامی اختصاص یابد. راهبردهای کلان ۵ و ۶ در سند موجود با حفظ همه محتوا و مفهوم در ذیل راهبرد کلان ۱ در سند جدید ادغام و کارسازی شود. مضامین ارزشی در سایر ارکان سند نیز حاکم باشد.
- نقشه جامع علمی باید هدفمند، ارتقاء دهنده و اجرای آن، تضمین‌کننده توسعه و پیشرفت همه‌جانبه و پاسخگوی نیازهای جامعه و پیشگیری کننده از مشکلات احتمالی باشد. به‌منظور بهره‌وری و آشنایی بیشتر با مشکلات جامعه و کسب توانمندی‌های عملی لازم است، دانشجویان رشته‌های مختلف وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه آزاد اسلامی و سایر مراکز آموزش‌عالی، علاوه بر مفاد نظری و آزمایشگاهی، در عرصه‌های عملی و حرفه‌ای مرتبط با رشته خود نیز (نظیر صنایع، معادن، کشاورزی، محیط زیست، علوم انسانی و ...) ملزم به کسب مهارت‌ها و توانمندی‌های لازم باشند. سازوکار قانونی و راهکارهای عملی این ضرورت مبرم در آموزش عالی، با الهام از الگوی ادغام آموزش و پژوهش در عرصه خدمات و مراقبت‌های سلامت به اجرا درآید.
- راهبرد کلان ۷ در سند موجود باید در بازنگری، جایگزین راهبرد کلان ۲ شود (التزام به علم نافع و پاسخگوی حل مشکلات و نیازهای جامعه) و اقدامات ذیل آن نیز به‌همین ترتیب دارای اولویت باشند.
- از آنجا که انسان سالم و ماهر محور پیشرفت و توسعه پایدار در هر کشور است، طبیعتاً سلامت جامعه و آحاد مردم باید با اولویت و در جایگاه والایی که در شأن نظام مقدس اسلامی باشد، استقرار یابد و کشور بتواند از مزایای حیاتی همه ابعاد ارتقا یافته سلامت و به ویژه سلامت معنوی، در همه شئون علوم، فنون، اقتصاد، پیشرفت و توسعه و اعتلای سبک زندگی سالم اسلامی بهره‌مند شود.

ارزش‌های ادغام‌یافته سلامت و ابعاد آن در نقشه جامع علمی کشور

- **معنویت، اخلاق اسلامی و حرفه‌ای:** در نظام سلامت، آموزش‌های نظری، نگرشی و عملی به‌نحوی اعمال شود که منجر به حاکمیت ارزش‌های انسانی- اسلامی در مراکز آموزشی و محیط‌های ارائه مراقبت‌ها و خدمات سلامت شود. طبق سیاست‌های کلی سلامت نهادینه‌کردن ارزش‌های انسانی- اسلامی در جامعه، از مأموریت‌های مهم نیروی انسانی سلامت است؛ لذا اتخاذ مناسب‌ترین و مؤثرترین شیوه‌ها برای تحکیم اعتقادات و تقویت احکام اسلامی، معنویت و ارزش‌های انسانی- اسلامی و ترویج آنها ضروری است.
- **عدالت در سلامت:** برخورداری حداکثری آحاد مردم از همه ابعاد سلامت (جسمی، اجتماعی، روانی، معنوی) براساس نیاز و پرداخت براساس توان است. مطلوب‌ترین و مناسب‌ترین راهکار برای نیل به این هدف ارزشمند، روزآمدی، توسعه و تکمیل شبکه بهداشتی درمانی کشور، بر مبنای اعتقادات مذهبی و نیز عوامل اجتماعی سلامت است.

* این سند محصول مذاکرات علمی انجام شده در فرهنگستان علوم پزشکی است که توسط هیئت رییسه جمع‌بندی و در معاونت علمی تنظیم شده است.

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.22034/8.2.15]

- **ادغام آموزش علوم عالی سلامت و پژوهش در نظام ارائه خدمات و مراقبت‌های سلامت:** موثرترین و کم هزینه‌ترین روش به منظور جامعه‌نگر و پاسخگو کردن آموزش عالی و ارائه مراقبت و خدمات سلامت برای تأمین، حفظ و ارتقای همه ابعاد سلامت جامعه و افراد است.
- پرهیز از تعارض منافع و مبارزه با آن: احساس مسئولیت به منظور پیشگیری از هرگونه انحراف و سوء استفاده فردی، گروهی، صنفی و بویژه در سطح مدیران و مسئولان در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، مدیریت و ارزشیابی و تمام مراحل تصمیم‌گیری و اقدامات اجرایی، الزامی و همراه با برخورد قاطع و بازدارنده نسبت به هرگونه تخلف باشد.
- شایسته سالاری و استفاده از خبرگان متعهد، متدیّن، دلسوز، تلاشگر، خستگی‌ناپذیر و برخوردار از توان مدیریتی کاملا برجسته.
- استقلال و خوداتکایی به‌منظور تقویت هرچه بیشتر توانمندی‌های داخلی و حذف وابستگی‌ها.
- حفظ کرامت انسانی در تمام عرصه‌های آموزشی، علم و فن‌آوری و ارائه خدمات.

کلیدواژه‌ها: برنامه‌ریزی بهداشتی، تصمیم‌گیری، سیاست‌گذاری، مراقبت‌های سلامت مبتنی بر ارزش

Advocacy Paper

Essential Values of the Comprehensive Scientific Map*

Abstract

The Comprehensive Scientific Map is a reference document and a roadmap for the progress of the Islamic Republic of Iran. This map outlines the essential components, objectives, policies, strategies, structures, and requirements for the strategic transformation of science and technology. The revision of the country's comprehensive scientific map is a key agenda for the Supreme Council of Cultural Revolution. This paper is a selection of value requirements for this review and compilation, along with the integrated health values and dimensions emphasized by the Academy of Medical Sciences.

Keywords: Decision Making, Health Planning, Policy Making, Value-Based Health Care

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.22034/8.2.15]

* The backbone of this document is scientific discussion in Academy of Medical Sciences. The conclusion is made by the Board of Directors and the Vice President of Academy sets it